

Besluit van 19 september 2018 houdende de aanvullende opleidings-, erkenningseisen voor het medisch specialisme Maag-Darm- Leverziekten*

(Besluit Maag-Darm-Leverziekten)

Het College Geneeskundige Specialismen,

gelet op artikel 14, tweede lid, onder d., van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg en artikel 11 van de Regeling specialismen en profielen geneeskunst van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst;

gezien het advies van gezien het advies van de Landelijke vereniging van Artsen in Dienstverband, de Federatie Medisch Specialisten en de Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten;

BESLUIT:

---

* In de Staatscourant van 20 februari 2019, nr. 9126 is mededeling gedaan van vaststelling van het besluit door het CGS en de instemming daarmee van de minister van VWS. Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2019.

Hoofdstuk A

Algemene bepalingen

A.1. Begripsomschrijvingen:

In dit besluit wordt verstaan onder:

- maag-darm-leverziekten (MDL): het specialisme dat zich richt op diagnostiek en behandeling van aandoeningen van slokdarm, maagdarmkanaal, lever, galwegen en alvleesklier;
- LOP: het landelijk opleidingsplan van de Nederlandse Vereniging van Maag-Darm- Leverartsen (NVMDL)

A.2. Opleidingsplan

De opleiding tot maag-darm-leverarts voldoet aan het LOP.

Hoofdstuk B

De opleiding

B.1. Duur

De nominale duur van de opleiding bedraagt zes jaar.

B.2. Specialismegebonden competenties

1. De opleiding is gericht op het bereiken van de door het CGS vastgestelde algemene competenties en specialismegebonden competenties.
2. De in het eerste lid bedoelde specialismegebonden competenties zijn vastgelegd in het LOP.

B.3. Structuur van de opleiding

1. De opleiding bestaat uit de volgende onderdelen:
  - a. 20 maanden interne geneeskunde;
  - b. maag-darm-leverziekten.
2. Het onderdeel interne geneeskunde, bedoeld in het eerste lid, onder a, bestaat uit de volgende onderdelen:
  - a. zaalstage algemene interne geneeskunde ;
  - b. IC/spoedeisende interne geneeskunde;
  - c. onderdeel naar keuze;
3. Het onderdeel maag-darm-leverziekten, bedoeld in het eerste lid onder b, bestaat uit:
  - a. common trunk (MDL basis);
  - b. differentieel (MDL differentieel).
4. Het onderdeel common trunk bedoeld in het derde lid, onder a, bestaat uit:
  - a. zaalstage op een verpleegafdeling algemene MDL ;
  - b. MDL-consulten op andere afdelingen;
  - c. basale endoscopische verrichtingen;
  - d. polikliniek algemene MDL.
5. Het onderdeel differentieel bedoeld in het derde lid, onder b, bestaat uit:
  - a. zaalstage op een verpleegafdeling specialistische MDL;
  - b. supervisie van de zaal-assistent op de klinische afdeling;
  - c. supervisie van consulten op SEH;
  - d. basale endoscopische verrichtingen;
  - e. geavanceerde endoscopische verrichtingen;
  - f. polikliniek algemene MDL;
  - g. polikliniek specialistische MDL.
6. Twee dagdelen per week besteedt de aios aan administratieve- en niet-patiëntgebonden werkzaamheden.
7. Een aios kan een deel van de opleiding besteden aan een of meer van de volgende aandachtsgebieden overeenkomstig het LOP:

- a. hepatologie;
- b. oncologie;
- c. neuro-gastroenterologie en motiliteit;
- d. inflammatoir darmlijden.

B.4. Inhoud van de opleiding

1. Het onderdeel interne geneeskunde, bedoeld in artikel B.3., eerste lid, onder a, omvat ten minste de algemene interne geneeskunde, bedoeld in het LOP:
2. Het onderdeel common trunk, bedoeld in artikel B.3, derde lid, onder a, is beschreven in vijf domeinen, die elk zijn gedefinieerd in Entrustable Professional Activities (EPA's) en uitgewerkt in het LOP.
3. De domeinen bedoeld in het tweede lid zijn:
  - a. maagzuur gerelateerde aandoeningen;
  - b. voeding bij gezonden en zieken, inclusief correctie voedingsstatus;
  - c. spoedeisende MDL en consulten op SEH en klinische afdelingen;
  - d. endoscopische diagnostiek en verrichtingen voor diagnostiek en screening;
  - e. leverziekten, inclusief virale en metabole leverziekten.
4. Het onderdeel differentieel, bedoeld in artikel B.3, derde lid, onder b, is beschreven in negen domeinen, die elk zijn gedefinieerd in EPA's en uitgewerkt in het LOP.
5. De domeinen als bedoeld in het vierde lid zijn
  - a. MDL oncologie: MDL-maligniteiten, gerelateerde extra-intestinale maligniteiten, erfelijke MDL-maligniteiten en premaligne MDL-afwijkingen;
  - b. Inflammatoir darmlijden en andere intraluminaire afwijkingen;
  - c. MDL-infecties;
  - d. chronisch leverlijden en levertransplantatie;
  - e. aandoeningen van pancreas en galwegen;
  - f. neuro-gastroenterologie en motiliteit (NGM), en bekkenbodempromblematiek;
  - g. endoscopie en behandeling bij gastro-intestinaal bloedverlies;
  - h. (facultatief) geavanceerde endoscopische technieken (ERCP, Stents, EMR, EUS);
  - i. (facultatief) abdominale echografie.
6. Het onderdeel maag-darm-leverziekten bedoeld in artikel B.3, eerste lid, onder b, omvat naast vakinhoudelijk onderwerpen tevens actuele vakoverstijgende thema's in de gezondheidszorg, als bedoeld in het LOP.

B.5. Plaats van de opleiding

1. De aios volgt het onderdeel maag-darm-leverziekten, bedoeld in artikel B.3, eerste lid onder b, in tenminste een universitaire en een niet-universitaire opleidingsinrichting.
2. De aios kan een deel van de opleiding voor ten hoogste zes maanden buiten Nederland volgen.

B.6. Cursorisch onderwijs

1. Tijdens het onderdeel interne geneeskunde, bedoeld in artikel B.3, eerste lid onder a, bestaat het cursorisch onderwijs uit het programma voor de interne geneeskunde, zoals beschreven in het Besluit interne geneeskunde of het landelijk opleidingsplan interne geneeskunde.
2. Tijdens de opleiding in het onderdeel maag-darm-leverziekten, bedoeld in artikel B.3, eerste lid, onder b, volgt de aios de verplichte cursussen, bedoeld in het LOP.

B.7. Diensten

1. Tijdens het onderdeel interne geneeskunde, bedoeld in artikel B.3, eerste lid, onder a, verricht de aios diensten voor de interne geneeskunde.
2. Tijdens het onderdeel maag-darm-leverziekten, bedoeld in artikel B.3, eerste lid, onder b, verricht de aios diensten voor de maag-darm-leverziekten, waarvan tenminste tijdens drie opleidingsjaren endoscopische bereikbaarheidsdiensten voor spoedeisende MDL-zorg.

Hoofdstuk C De erkenning tot opleider en opleidingsinrichting

Titel I De opleider

C.1. Erkenningseisen opleider en plaatsvervangend opleider

In aanvulling op artikel C.1. en C.2. van het Kaderbesluit CCMS voldoen de opleider en plaatsvervangende opleider aan de volgende eisen:

- a. de opleider en plaatsvervangend opleider zijn lid van de Nederlandse wetenschappelijke verenigingen voor maag-darm-leverartsen ;
- b. de opleider en de plaatsvervangend opleider zijn elk tenminste voor 0,8 fte werkzaam als MDL-arts in de opleidingsinrichting;
- c. de opleider en de plaatsvervangend opleider zijn elk tenminste voor 0,1 fte beschikbaar voor de opleiding.

C.2. Eisen opleidingsinrichting

In aanvulling op artikel C.8. van het Kaderbesluit CCMS voldoet in de instelling om voor erkenning als opleidingsinrichting voor het onderdeel, bedoeld in artikel B.3., derde lid, in aanmerking te komen, aan de volgende eisen:

- a. in de instelling bestaat de opleidingsgroep uit tenminste vier maag-darm-leverartsen;
- b. de instelling is door de RGS erkend voor het verzorgen van tenminste zes medisch specialistische vervolgopleidingen waaronder interne geneeskunde en heelkunde;
- c. in de instelling zijn een anesthesioloog, een kinderarts, een arts-microbioloog, een nucleair geneeskundige, een patholoog, een psychiater en een radioloog zowel klinisch als poliklinisch werkzaam;
- d. in de instelling is voor consultatie beschikbaar een cardioloog, een dermatoloog, een klinisch geriater, een specialist ouderengeneeskunde, een keel-neus-oorarts, een neuroloog, een oogarts, een radiotherapeut, een reumatoloog, een uroloog en een gynaecoloog;
- e. de instelling beschikt over een afdeling voor maag-darm-leverziekten, met een zodanig aantal opnames per jaar dat de aios onder supervisie voldoende nieuwe patiënten kan zien ;
- f. de instelling beschikt over een polikliniek met voorzieningen ten behoeve van de opleiding, waarbij het aantal nieuwe poliklinische patiënten zodanig is dat de aios voldoende nieuwe patiënten kan zien;
- g. de instelling beschikt over een afdeling voor dagbehandeling, met een zodanig aantal opgenomen patiënten dat de aios voldoende patiënten kan zien;
- h. de klinische en poliklinische patiëntenpopulatie is in de instelling gespreid over het gehele spectrum van de maag- darm- en leverziekten zoals omschreven in de algemene en specialismegebonden competenties, bedoeld in artikel B.2;
- i. de instelling beschikt over een endoscopie-afdeling waar alle gangbare diagnostiek en behandelmethoden betreffende de maag-darm-leverziekten worden uitgeoefend;
- j. de personele ondersteuning bij acute endoscopie in de avond,- nacht- en weekenddienstenweekenddienst is adequaat geregeld;
- k. de instelling beschikt over een afdeling intensive care;
- l. de instelling heeft een samenwerkingsovereenkomst met een of meer niet-universitaire of universitaire opleidingsinrichtingen die de organisatie van zowel de niet- universitaire alsook de universitaire opleidingsmomenten regelt.

Hoofdstuk D Slotbepalingen

D.1. Overgangsbepaling

1. Dit besluit is van toepassing op de aios die de opleiding op of na 1 januari 2019 aanvangt, alsmede op de opleidingsinrichting waar deze aios in opleiding is.
2. De aios die de opleiding voor 1 januari 2019 is aangevangen, past voor 1 januari 2020 in overleg met de opleider diens opleidingsschema en de inhoud van diens opleiding aan dit besluit aan, waarna

dit besluit van toepassing is op diens opleiding, alsmede op de opleidingsinrichting waar deze aios in opleiding is.

3. De besluiten die golden tot 1 januari 2019 blijven van toepassing op de opleidingsinrichting waaraan erkenning is verleend voor 1 januari 2019. De betreffende opleidingsinrichting behoudt diens erkenning totdat deze van rechtswege vervalt, wordt ingetrokken of opnieuw wordt verleend.
4. De erkenning van de opleidingsinrichting bedoeld in het derde lid omvat zowel de bevoegdheid om de aios bedoeld in het eerste lid of tweede lid, op te leiden overeenkomstig dit besluit, als de bevoegdheid om de aios die de opleiding voor 1 januari 2019 is aangevangen op te leiden overeenkomstig het voor 1 januari 2019 geldende Besluit maag-darm-leverziekten van 14 september 2009.

D.2. Intrekking besluit

Het Besluit maag-darm-leverziekten van 14 september 2009 wordt ingetrokken.

D.3. Bekendmaking

1. Dit besluit, alsmede wijziging daarvan, behoeft instemming van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
2. In de Staatscourant wordt mededeling gedaan van de instemming van de minister, genoemd in het eerste lid en van de vaststelling en wijziging van dit besluit. Daarnaast wordt mededeling gedaan in het officiële orgaan van de KNMG.
3. De mededeling in het officiële orgaan van de KNMG, bedoeld in het tweede lid bevat tenminste de titel van het besluit of wijziging en de datum van inwerkingtreding van het besluit of wijziging.
4. De integrale tekst van dit besluit zal op de website van de KNMG worden geplaatst (www.knmg.nl).

D.4. Inwerkingtreding

1. Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2019.
2. Indien de Staatscourant waarin de vaststelling van dit besluit en het instemmingsbesluit, bedoeld in artikel D.3. eerste lid, worden geplaatst, wordt uitgegeven na 31 december 2018, treedt dit besluit in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin zij worden geplaatst, en werkt zij terug tot en met 1 januari 2019.

D.5. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit maag-darm-leverziekten.

Utrecht, 19 september 2018

prof. dr. F. Scheele
voorzitter CGS

mr. M.C.J. Rozijn
secretaris CGS

Toelichting

Algemeen

Dit besluit bevat de aanvullende opleidings- en erkenningseisen voor het medisch specialisme maag- darm- leverziekten.

Artikelsgewijs

Artikel A.1. Begripsomschrijvingen

een meer gedetailleerde beschrijving van het profiel van maag- darm-leverarts is opgenomen in het landelijk opleidingsplan MDL.

Het landelijk opleidingsplan wordt ook wel aangeduid als NOVUM. Landelijke opleidingsplan voor de specialistenopleiding maag-darm-leverziekten deel I t/m III.

Artikel A.2. Opleidingsplan

In het Kaderbesluit CCMS is vastgelegd wie een landelijk opleidingsplan opstelt en aan welke vereisten een landelijk opleidingsplan moet voldoen: het bevat tenminste een beschrijving van de inhoud van de opleiding, van de structuur van de opleiding, van de specialismegebonden competenties etc. In het opleidingsplan word ook de specialisme specifieke toetsing beschreven. Hierbij gaat het onder meer om de DOPS (Direct Observation of Practical Skills) een bijzondere toetsvorm die voor MDL gebruikt wordt. Door hier opleiding te omschrijven als de opleiding in de maag-darm-leverziekten die voldoet aan het LOP, wordt het landelijk opleidingsplan van de Nederlandse Vereniging van Maag-Darm-Leverartsen (NVMDL) verankerd in de regelgeving van het CCMS. Deze omschrijving laat onverlet dat de opleiding ook aan de algemene eisen van het Kaderbesluit CCMS en van dit besluit moet voldoen.

Artikel B.1. Duur

Dit is een nadere invulling van het bepaalde in artikel B.5, eerste lid, van het Kaderbesluit CCMS. De nominale duur is conform de aanbeveling in van The European Section and Board of Gastroenterology and Hepatology (EBGH) van de Union Européenne des Médecins Spécialistes (UEMS). Deze duur is een jaar langer dan de minimale duur zoals bedoeld in bijlage V, punt 5.1.3. van de Richtlijn 2005/36/EG betreffende de erkenning van beroepskwalificaties.

Artikel B.2. Specialismegebonden competenties

De specialismegebonden competenties zijn gebaseerd op het algemene competentieprofiel van de medisch specialist zoals beschreven in artikel B.2. van het Kaderbesluit CCMS.

Artikel B.3. Structuur van de opleiding

Lid 1: De opleiding bestaat uit een onderdeel interne geneeskunde en een verdere differentiatie in het onderdeel maag-darm-leverziekten.

Lid 2: Het onderdeel interne geneeskunde bestaat uit een zaalstage algemene interne geneeskunde, een keuzestage en een stage intensive care/spoedeisende interne aandoeningen. De keuzestage en een aanvullende facultatieve stage interne geneeskunde kunnen ook later tijdens de opleiding maag- darm- leverziekten gevolgd worden.

Het cursorisch onderwijs gedurende het onderdeel interne geneeskunde is gericht op het verwerven van de algemene competenties voor dit deel van de opleiding.

Lid 3 tot 7: De opleiding maag-darm-leverziekten bestaat uit een common trunk en een MDL opleiding differentieel. Met een nominale opleidingsduur van 6 jaar. De uiteindelijke duur wordt bepaald op basis het individuele opleidingsplan.

De volgorde van de onderdelen is vrij. Delen van beide fasen van de opleiding maag-darm- leverziekten (basis en differentieel) kunnen naast elkaar worden gevolgd. De duur van de periode wordt dan naar rato verlengd.

Domeinen uit het opleidingsdeel MDL differentieel kunnen reeds in de basisfase gevolgd worden.

Lid 8 en 9: Het landelijke opleidingsplan wordt regionaal en lokaal vertaald in een regionaal cq. lokaal plan waarbij voor de regio wordt vastgelegd welke opleidingsinrichting welke onderdelen van de opleiding verzorgt. Regionaal en lokaal beschikt men over een inhoudelijke beschrijving van de onderdelen die worden verzorgd, opgesteld aan de hand van EPA's in de opleidingsdomeinen. Onderdelen van de opleiding kunnen parallel in verschillende opleidingsinrichtingen van een regio gevolgd worden.

Artikel B.4. Inhoud van de opleiding

De inhoud van de opleiding wordt zowel voor het onderdeel interne geneeskunde als voor het onderdeel maag-darm-leverziekten beschreven in het landelijke opleidingsplan maag-darm-leverziekten (NOVUM). De inhoud van de opleiding voor het onderdeel maag-darm-leverziekten wordt beschreven aan de hand van domeinen en EPA's die in het landelijk opleidingsplan zijn uitgewerkt. De EPA's in de opleidingsfase common trunk en MDL differentieel zijn niet specifiek voor een bepaalde opleidingsperiode. Het behalen van deze EPA's is niet gebonden aan een specifiek opleidingsjaar. De EPA's behorende bij de aandachtsgebieden (zie artikel B.3. lid 7) zijn gebonden aan de laatste fase van de opleiding.

Artikel B.5. Plaats van de opleiding

De aios dient de opleiding zowel in een niet-universitaire opleidingsinrichting als in een universitaire opleidingsinrichting te volgen. Om ervaring in verschillende settings op te doen dient de opleiding gecombineerd universitair/ niet-universitair te worden gevolgd. De uitwisseling zal voldoende lang moeten zijn om tot een effectieve informatie overdracht te kunnen komen na een inwerkperiode in de nieuwe omgeving.

Artikel B.6. Cursorisch onderwijs

De algemene verplichting voor de aios tot het volgen van cursorisch onderwijs gedurende ten minste tien dagen per opleidingsjaar, is vastgelegd in het Kaderbesluit CCMS in artikel B.8., onder I. Het hier beschreven cursorisch onderwijs is een specialisme specifieke aanvulling die betrekking heeft op het onderdeel maag-darm-leverziekten. De opleidingsplannen (landelijk, regionaal en lokaal) werken dit verder uit, zowel naar inhoud als naar de momenten in de opleiding waarop cursorisch onderwijs wordt verzorgd.

Artikel C.1. Erkenningsseisen opleider en plaatsvervangende opleider

Onderdeel a: Opleider en plaatsvervangend opleider zijn lid van de Nederlandse Vereniging van Maag-darm- Leverartsen (NVM DL), de Nederlandse Vereniging voor Gastro-enterologie (NVGE) en de Nederlandse Vereniging voor Hepatologie (NVH).

Artikel C.2. Eisen opleidingsinrichting

Dit is een aanvulling op de erkenningsseisen van het Kaderbesluit CCMS. De toevoeging is ingegeven door de competenties die de aios dient te verwerven. Door nadere eisen aan de opleidingskliniek te stellen wordt de inhoud van de opleiding nader geborgd. Tijdens de opleiding in een van de aandachtsgebieden uitstroomprofielen genoemd in artikel B.3, lid negen a. t/m d. volgt de aios de opleiding in een instelling die voldoet aan de inhoudelijke invulling van de EPA's van de afzonderlijke profielen. Elke inrichting moet deel uitmaken van een samenwerkingsverband blijvend uit een samenwerkingsovereenkomst ten behoeve van het regionale onderwijs en uitwisseling.

D.1. Overgangsbepaling

In 2019 ontstaat de situatie dat een opleidingsinrichting te maken kan krijgen met aiossen oude en nieuwe stijl. Die situatie speelt niet meer vanaf 1 januari 2020, omdat vanaf dat moment alle aiossen volgens het nieuwe besluit worden opgeleid. Opleidingsinrichtingen die in verband met hun erkenning in 2019 worden gevisiteerd, zijn dan zelf verantwoordelijk om er voor te zorgen dat wanneer ze aiossen nieuwe stijl in opleiding krijgen, ze deze nieuwe opleiding ook kunnen faciliteren, naast de opleiding voor de aiossen oude stijl. Blijkt bij een visitatie dat dat niet goed is georganiseerd, dan kan de RGS maatregelen treffen. In deze overgangsregeling is nu geregeld dat de erkenning van de opleidingsinrichting bedoeld zowel de bevoegdheid bevat om de aios bedoeld in het eerste lid of tweede lid, op te leiden overeenkomstig dit besluit, als de bevoegdheid om de aios die de opleiding voor 1 januari 2019 is aangevangen op te leiden overeenkomstig het oude Besluit maag-darm-leverziekten van 14 september 2009.

Lid 2: De bedoeling is dat aios die voor 1 januari 2019 zijn aangevangen met de opleiding hun opleiding omzetten naar de opleiding volgens dit nieuwe besluit. Daardoor zullen deze aios een inhaalslag moeten

maken qua bekwaamheidsverklaringen. Op deze manier wordt voorkomen dat er een langere periode ontstaat met twee verschillende lichtingen aiOS, met verschillende e-portfolio's.

Lid 3: Waar in de leden 1 en 2 nog wordt geregeld dat opleidingsinrichtingen met aiOSsen 'nieuwe stijl' vallen onder dit nieuwe besluit, regelt lid 3 dat de opleidingsinrichting met een erkenning MDL op 1 januari 2019, deze behoudt totdat deze wordt vernieuwd.

aiOS